

Askersunds
KOMMUN

Vision Program Plan Policy **Riktlinje** Rutin

Riktlinje för lek- och aktivitetsplatser Askersunds kommun

Beslutad av: Kultur- och tekniknämnden

Datum och paragraf: 2024-03-21, § 34

Dnr: 24KOT27

Innehållsförteckning

1. Syfte.....	3
2. Avgränsning.....	3
3. Nulägesanalys.....	3
4. Behovsanalys.....	3
5. Olika typer av lek- och aktivitetsplatser.....	4
6. Tillgänglighet.....	4
7. Drift och underhåll.....	5
8. Placering och omgivningar.....	5
9. Utformning.....	6

1. Syfte

Riktlinjerna syftar till att lek- och aktivitetsmiljöer i Askersunds kommun ska utformas så de främjar lek och kreativitet för barn och ungdomar.

Riktlinjerna utgör ett stöd vid planering av reinvesterings- och investeringsåtgärder på lek- och aktivitetsplatser samt vid framtagandet av nya detaljplaner.

2. Avgränsning

Riktlinjerna behandlar de allmänna lek- och aktivitetsplatserna. De lekplatser som ligger i anslutning till skolor, förskolor och bostadsgårdar omfattas inte av dessa riktlinjer.

3. Nulägesanalys

Askersunds Kommun har idag 21 allmänna lek- och aktivitetsplatser (karta i länk). Lekplatserna är placerade med bra spridning och uppfyller Boverkets rekommendationer om att en lekplats ska finnas inom 300 m avstånd. På vissa platser är lekplatser till och med tätare än riktmått.

[Lekplatser | Askersunds kommun](#)

Av dessa är 20 så kallade närlekplatser samt att en kategoriseras som utflyktslekplats (Oden). Tre av närlekplatserna är tillgänglighetsanpassade.

Fyra av närlekplatserna är nybyggda mellan 2017–2023. Dessa lekplatser har en beräknad livslängd på 25 år från byggnation.

Mellan åren 2012–2017 har åtta lekplatser delvis eller helt byggts om. Beräknad livslängd är 10–15 år på från dags datum.

Nio av närlekplatserna rustades upp mellan åren 2004–2007. Dessa börjar bli i mycket dåligt skick och är i stort behov av åtgärder för att garantera säkerheten.

4. Behovsanalys

För att upprätthålla säkerhet på våra lekplatser behöver vi renovera/bygga om minst två lekplatser varje år under perioden 2024–2029. Om säkerhetskrav inte uppfylls kan lekplatser behöva avvecklas.

Då det tillkommit nya lagar och regler vad det gäller tillgänglighet på lekplatserna de senaste åren kommer nyrenoverade lekplatser ha en förbättrad och ökad tillgänglighet jämfört med idag.

Kostnaden för att bygga om en lekplats med högre tillgänglighetskrav är högre än ett traditionellt genomförande. De närlekplatser som är i behov av upprustning har idag sand som underlag. Vid renovering behöver underlaget bytas ut mot ett tillgänglighetsanpassat underlag. En ungefärlig kostnadsuppskattning för att renovera en sådan lekplats uppgår till mellan 600 000–1000 000kr.

Åtgärden bidrar även till förenklad och därmed lägre driftkostnader på lekplatsen.

5. Olika typer av lek- och aktivitetsplatser

Offentliga lekplatser delas in i tre kategorier, närlekplats, utflyktslekplats samt aktivitetsplats. Därmed skapar vi möjligheter att utveckla och rusta lek- och aktivitetsplatser för personer i alla åldrar.

Närlekplats

Målgrupp: 1 - 8 år

En närlekplats utgör en samlingspunkt för barn och vuxna i sitt direkta närområde och kan även fungera som utflyktsmål för närliggande förskolor. Utbudet kan bestå av 5 - 10 aktiviteter för olika åldrar. Grönytor i anslutning till lekplatsen kan med fördel integreras för att skapa en större lekmiljö. Lekplatsen kan delas in i olika aktivitetsdelar där barnet kan välja om det vill synas eller leka mer i bakgrunden.

Utflyktslekplats

Målgrupp: 1–14 år

Utflyktslekplats är den största typ av lekmiljö som kommunen bygger. Utflyktslekplatsen erbjuder en spännande och äventyrlig miljö som skiljer sig från vardagsleken. Utflyktslekplatsen bör anläggas i anslutning till platser eller områden som redan är populära besöksmål. En utflyktslekplats kan även bidra till att öka Askersunds dragkraft som besöksmål genom att vara en plats som erbjuder inspirerande platser för lek och möten.

I anslutning till utflyktslekplats bör det finnas parkeringsmöjligheter för cykel och bil.

Aktivitetsplats

Målgrupp: Alla åldrar

En aktivitetsplats karaktäriseras av att den utgör ett utflyktsmål för barn, unga och vuxna. Den kan utgöras av till exempel ett utegym, kick-bikebana och cykel- eller skateboardpark.

Det är en fördel om det i och i anslutning till aktivitetsplatsen finns servicefaciliteter som toaletter, ett större utbud av sittplatser och till exempel grillplats. En aktivitetsplats kan motivera längre avstånd för transport och bör kunna nås med cykel, kollektivtrafik eller bil och det bör i nära anslutning finnas tillgång till parkeringsmöjligheter.

6. Tillgänglighet

Enligt Boverkets föreskrifter (BFS 2011:5 ALM 2) om tillgänglighet på allmänna platser och andra anläggningar, som gäller vid nyanläggning av lekplatser, ska dessa kunna användas av barn och föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, dock behöver inte samtliga lekredskap vara tillgängliga.

Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder (BFS 2013:9 HIN 3) som bland annat gäller allmänna platser, innehåller krav på att tillgängligheten på befintliga lekplatser ska förbättras så att de även kan användas av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Brister som gör det svårt för barn med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att alls använda lekplatsen samt brister som gör det svårt för föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att vistas på lekplatsen tillsammans med sina barn, bör åtgärdas enligt HIN 18 §.

Barnkonventionen blev den 1 januari 2020 svensk lag, den säger bland annat:

- Alla barn har rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö.
- Alla barn har lika värde och rättigheter, ingen får diskrimineras.
- Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.

7. Drift och underhåll

Kommunens lekplatser ska följa gällande Europastandard SSEN-1176 vad gäller säkerhet, innehåll och kvalitet. För att en anläggning ska uppfylla krav och hålla under garantitiden och därefter, krävs driftmässiga åtgärder så som utbyte av slitagedelar, defekt utrustning samt att det stötdämpande underlaget kan komma behöva bytas ut. Det skall även utföras systematiserade besiktningar och kontroller.

Vid renovering eller nybyggnation skall den efterföljande driften alltid tas i beaktande, avseende underlag, placering, material, med syfte att få en effektiv skötsel.

8. Placering och omgivning

Närlekplatser ska placeras med god geografisk spridning i tätbebyggda områden så att tillgång till lekplatser är god för boende.

Barns lek är något som sker överallt. Därför påverkas riktlinjerna för vad som är ett rimligt avstånd till en anlagd lekplats av omgivningarna. I ett område med hög trafiktäthet där barn har begränsade möjligheter att gå fritt och själva hitta spontana lekytor behöver avståndet vara kortare än Boverkets angivna riktlinjer på 300 m. På samma sätt kan avståndet tillåtas vara något längre i områden där barn kan röra sig friare och där även omgivningen kan nyttjas för lek. I sådana områden kan även vägen mellan bostaden och lekplatsen bli en del av lekupplevelsen.

Under förutsättning att utemiljöer vid förskolor och skolor är öppna för allmän lek efter skoltid och att många bostadsområden har en mindre lekplats på den egna fastigheten gör att behovet av en närlekplats kan minska och utflyktslekplatser med ett större upptagningsområde kan vara aktuella som ersättning.

Flera undersökningar visar att avståndet har inverkan på hur barn och vuxna väljer att transportera sig till lekplatsen. Ett kort avstånd och bra gång- och cykelmöjligheter ger en ökad benägenhet att låta barnet transportera sig på ett aktivt sätt till lekplatsen. Därför ska utflykts- och aktivitetsparker i möjligaste mån placeras i närheten av befintlig gång- och cykelbana eller lågt trafikerade bostadsgator som kan användas som länkar där separerad gång- och cykelbana saknas.

Den generella riktlinjen är att en närlekplats bör finnas inom en 300 meters radie i en tätort.

Aktivitetsparker bör placeras och spridas i de större tätorterna i kommunen.

9. Utformning

Lek- och aktivitetsplatser ska vara tilltalande, stimulerande, rekreativa och sociala samlingsplatser för barn, unga och vuxna. De ska ge olika sinnesupplevelse, vara trygga samt ha ett innehåll som står i proportion till platsens karaktär och storlek.

Viktiga aspekter vid gestaltning av lek- och aktivitetsplatser är:

Orientering och kontraster

Lekplatsens struktur och rumsindelning ska vara tydlig och lättbegriplig. Gångar, kanter, entréer och redskap ska vara synliga genom visuella och/eller andra kontraster. Eventuellt behov av insprängningsskydd vid lek med tvingande rörelse så som placering av tex gungor, rutschar eller linbanor bör beaktas.

Framkomlighet

Markmaterial på gångar och kommunikationsytor ska göra det möjligt för alla att ta sig fram till lekplatsens viktigaste delar och funktioner. Avstånd och bredder ska vara anpassade så att alla kan ta sig till samt runt inom lekplatsen.

Utrustning

All utrustning behöver inte vara tillgänglighetsanpassad men de viktigaste funktionerna ska vara anpassade så att alla kan använda dem. Exempel på utrustning som bör vara tillgänglig är gunga, lekpaneler samt sittplatser och bord.

Naturmiljö

Lekplatsen bör innehålla naturmiljö av något slag. Dessa miljöer är mycket viktiga då de erbjuder en friare lek. Lekplatsen bör därför innehålla naturlika och fria lektytor som till exempel lekbuskage och växtlighet dit barnen kan dra sig undan. Där lek- och aktivitetsmiljöer ligger i anslutning till natur ska denna integreras så att barn lockas till upptäcktsfärder i naturen. Naturmiljöer bör gestaltas aktsamt med hänsyn till befintlig flora och fauna och ska inte överprogrammeras, den skapade miljön skall inte begränsa barnens fantasi och kreativitet.

Belysning

Belysning är viktigt för att öka lekplatsens nyttjande på fritiden och kan förlänga lekplatsbesöket till skymningstimmarna efter skoldagen. En belyst plats ökar känslan av trygghet, belysningen är även viktig för att besökare ska synas och för att man ska kunna orientera sig på lekplatsen på ett säkert sätt.

Solskydd

Delar av lekplatsen bör under delar av dagen skuggas av till exempel kringliggande träd eller solskydd som plank eller pergolor.

Säkerhet kontra lekvärde

Lekplatsutrustningen ska varieras utifrån olika åldersgrupper för att tillgodose och utmana olika åldrar. Närlekplatserna och utflyktslekplatserna kan innehålla både traditionella redskap och mer utmanande utrustning och miljöer som ger ett högre lekvärde. För de mer utmanande redskapen och miljöerna måste det traditionellt höga säkerhetstänket till viss del omvärderas då erfarenhet visar att hög säkerhet och högt lekvärde inte alltid är förenliga.